

документації. Вимоги до оформлювання документів: ДСТУ 4163-2003. – Чин. від 01.09.2003. – К.: Держспоживстандарт України, 2003. – 22 с.

10. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III, із змінами; Указ Президента України "Про Велику Державну Печатку України" від 19 грудня 1996 р. № 1230/96; Указ Президента України "Про офіційні символи держави" від 29 листопада 1999 р. № 1507/99; Постанова Верховної Ради України "Про Державний Герб України" від 19 лютого 1992 р. № 2137-XII; Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про державний вищий навчальний заклад" від 5 вересня 1996 р. № 1074, із змінами; Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Примірної інструкції з діловодства у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади" від 17 жовтня 1997 р. № 1153, із змінами; Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про професійно-технічний навчальний заклад" від 5 серпня 1998 р. № 1240; Наказ Міністерства внутрішніх справ України "Про затвердження Інструкції про порядок видачі міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, підприємствам, установам, організаціям, господарським об'єднанням та громадянам дозволів на право відкриття та функціонування штемпельно-граверних майстерень, виготовлення печаток і штампів, а також порядок видачі дозволів на оформлення замовлень на виготовлення печаток і штампів" від 11 січня 1999 р. № 17, із змінами.

11. Касяненко Ю.Я. Печатка / Ю.Я. Касяненко // Юридична енциклопедія. В 6-ти т. – К.: Вид-во "Укр. енцикл." імені М.П. Бажана, 2002. – Т. 4. Н-П. – С. 519.

12. Нагребельний В.П. Штамп / В.П. Нагребельний // Юридична енциклопедія. В 6-ти т. – К.: Вид-во "Укр. енцикл." імені М.П. Бажана, 2002. – Т. 6. Т-Я. – С. 449.

УДК 027.53:025.177 (477. 81)

ОБРАЗОТВОРЧІ ДОКУМЕНТИ В ОБЛАСНІЙ БІБЛІОТЕЦІ (на прикладі Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки)

М.Б. Шатрова

У статті здійснено спробу аналізу образотворчих видань відділу обслуговування документами з мистецтва Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки (РОУНБ), визначено місце та значення масиву цих видань для розвитку національної культури через розкриття бібліографічного та джерелознавчого потенціалу досліджуваних документів. Автором проаналізовано видовий, тематичний, хронологічний склад фонду відділу обслуговування документами з мистецтва РОУНБ.

Ключові слова: образотворчі документи, бібліотека, фонд, документний масив, комплектування, ретроспективні видання

In this article, the general characteristics of the fine art documents are presented. Author tried to analyze the resources of the Department of customers support with fine art documents of Rivne regional universal scientific library. These resources analyzed by issue type, by chronological and thematic structure of the resources, by means of literature and periodicals survey, analysis of catalogues and systematical card index of the articles that are available in the library.

Фонд образотворчих документів відділу обслуговування документами з мистецтва Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки (РОУНБ) надає змогу задовольнити різноманітні запити користувачів, котрі цікавляться графікою, живописом, архітектурою, скульптурою, декоративно-прикладним

мистецтвом, театром та кіно. Фонд відділу організовано так, що користувач може ознайомитися з художньою творчістю, історією мистецтва та друку, з найважливішими аспектами образотворчих видань – художньо-образним відображенням дійсності у конкретних темах та видах мистецтва. Образотворчі видання

цього відділу – це альбоми, книги, брошури, комплекти листівок, репродукцій, каталоги виставок, відеокасети та CD-ROM диски. Хронологія видань охоплює межі від поч. XX ст. до сьогодення. Особлива різноманітність у видавництві літератури з образотворчого мистецтва виражена у виданнях 70-х – поч. 90-х років XX ст. Саме від стану фонду відділу залежить якість і оперативність обслуговування користувачів інформації з образотворчого мистецтва, а це й є одним із головних завдань бібліотеки, що потребує докладного дослідження роботи відділу документів з мистецтва, стану фонду, системи каталогів та картотек із питань образотворчого мистецтва та мистецтвознавства.

Отже, об'єктом дослідження є образотворчі видання як вид документного масиву інформації в обслуговуванні користувачів на прикладі Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки.

Метою статті є характеристика фонду відділу обслуговування документами з мистец-

тва РОУНБ за видами видань, хронологічним та тематичним складом фонду, визначення проблем та перспектив подальшої роботи.

Питання характеристики роботи відділу обслуговування документами з мистецтва РОУНБ порушували у своїх публікаціях працівники бібліотеки І.І.Мелешук [12] та О.І.Сисюк [14]. Їхні розвідки торкалися теми культурно-просвітницької роботи відділу серед громадськості області та характеристики інформаційних запитів користувачів, що є цінним матеріалом для нижчевикладеного дослідження.

Одним із напрямів діяльності РОУНБ є поточне та ретроспективне комплектування фондів, за допомогою якого бібліотека формує документно-інформаційні ресурси за таким видовим складом: книги, альбоми, брошури, комплекти листівок та репродукцій, документи, розміщені на електронних носіях. Із нижченаведеної табл.1. видно, як поповнюється фонд образотворчих документів за останні десять років:

Таблиця 1

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Всього видань з мистецтва	26065	26465	26686	26749	26794	27042	27511	27801	25346	25470
Ілюстровані видання	992	994	994	994	897	897	897	897	892	892
з питань образ. мис-ва	2897	2901	2906	2921	2943	2971	2983	3040	3084	3122

Аналіз табл.1. показує, що фонд образотворчих видань щорічно поповнювався до 2005 р., 2006 р. відбувся спад, а 2007 р. спостерігаємо деяке поповнення. Це пояснюється, найперше, слабким матеріальним забезпеченням бібліотек у межах держави та особливо у межах регіонів: зменшуються асигнування на придбання дорогих видань із питань образотворчого мистецтва. Наступною причиною є складність у зберіганні документів обра-

зотворчих видань неформатного характеру, для яких має бути забезпечений належний температурний режим, спеціально призначені полиці, а, відтак, і збільшення площ для їхнього розміщення, чого бібліотека на сьогоднішній день не може собі дозволити.

Аналізуючи ретроспективний фонд образотворчих документів, можемо зробити висновки, що старі видання – це джерело інформації певного історичного періоду і тема-

тичного спрямування, які використовуються сучасниками в наукових дослідженнях. До них можна віднести такі документи: словники, альбомні видання репродукцій відомих художників, видання з питань історії образотворчого мистецтва. Ретроспективні видання поповнюються бібліотекою за рахунок пожертв і зусиль меценатів місцевого осередку області. Такі видання в основному надають інформацію про те, що зобразив художник чи зробив скульптор, які твори образотворчого мистецтва зберігалися в тому чи іншому музеї. Сучасні ж видання дають детальніше уявлення про художньо-стилістичні особливості творів мистецтва, їхню співвідносність із оригіналом. Теперішні видання відрізняються від ретроспективних величезним інформаційним наповненням, багатим ілюстративним рядом, що визначається багатоманітністю кольорових репродукцій високої поліграфічної якості, різноманітними методами подачі інформації та забезпеченням солідним науково-допоміжним апаратом. Серед них слід відзначити такі видання: енциклопедія сучасної України. В 5-ти томах (2001 р.). Це перше багатотомне видання про Україну в усіх вимірах від поч. ХХ ст. до сьогодення. Енциклопедія подає цілісний образ новітньої України в подіях, інституціях, установах, родах діяльності, персоналіях. Охоплює всі сфери життя в Україні, в тому числі культуру та мистецтво, відображає сучасні погляди на історичні події та постаті. Подано численну кількість ілюстрацій, таблиць, схем, карт. Розраховано на широке коло користувачів. Серед сучасних подарункових видань чільне місце посідає видання, передане у фонд бібліотеки рівненським фольклорним гуртом "Джерело": Замкова М.В. Прадо. – М.: Олма-Пресс Образование, 2003. – 128 с. (Шедевры мировой живописи в вашем доме). В альбомі представлені відомі твори західноєвропейського живопису ХІІІ-ХІХ ст. із колекції одного з найвидатніших музеїв світу – Прадо, видання багатоілюстроване.

Характеризуючи тематичний склад фонду відділу обслуговування документів із мистецтва, потрібно зауважити, що в межах рубрик "Живопис", "Графіка", "Скульптура",

"Декоративно-прикладне мистецтво", "Мистецтвознавство" він відображає: загальні питання, історію розвитку напрямків мистецтва, мистецтво України, мистецтво народів зарубіжних країн та близького зарубіжжя. Рубрики наповнені навчальною, науковою, публіцистичною літературою про життя і творчість видатних художників, графіків, скульпторів, майстрів народного мистецтва як вітчизняних, так і зарубіжних: Т.Г.Шевченко, О.Мурашко, І.Труш, О.Брюлов, І.Левітан, С.Гебус – Баранецька, С.Адамович, Ван Гог, Луї Давид та ін. Видання вражають своїм інформаційним та ілюстративним потенціалом і представлені видавництвами "Изобразительное искусство" (Москва), "Мистецтво" (Київ), "Знание" (Москва), "Наукова думка" (Київ), "Советский художник" (Москва) та ін. Значна частина, біля 70%, – література видавництв "Мистецтво" (Київ) та "Изобразительное искусство" (Москва), що охоплює хронологічні межі від 60-х до поч. 90-х рр. ХХ ст. російською та українською мовами.

Помітне місце у фонді відділу обслуговування документів із мистецтва посідають довідкові видання, які надають інформацію чіткого короткого змісту про той чи інший вид мистецтва, музеї, галереї, біографію художника тощо. Наприклад: Искусство стран и народов мира. Архитектура. Живопись. Скульптура. Графика. Декоративное искусство / гл. ред. Б. В. Иогансон. – М.: Сов. энциклопедия, 1962 – 1981. Довідкове видання разом із доданим до нього словником архітектурних та художніх понять і термінів є універсальним довідником з архітектури і образотворчого мистецтва. В його 5-х томах висвітлюється художня культура понад 200 країн і народів. Багато статей в енциклопедії вводять у науковий обіг невідомі чи маловідомі пам'ятки та фактичні дані, низку статей присвячено мистецтву країн і народів, художня культура яких раніше не отримала оцінки в радянській і світовій науці. Кожен том енциклопедії вміщує біля 2500 ілюстрацій та величезну кількість карт.

Із нижченаведеної табл. 2. видно динаміку поповнення фонду довідкових видань відділу обслуговування документами з мистецтва РОУНБ.

Таблиця 2

Поповнення фонду довідкових видань відділу обслуговування документами з мистецтва РОУНБ

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Довідкова літ-ра	402	417	420	445	452	330	331	335	347	355

Фонд довідкових видань активно використовується художниками, мистецтвознавцями, режисерами кіно, театру, істориками, етнографами, працівниками музеїв, культурологами, працівниками архівів, студентами та ін. Майже 80% запитів – тематичні і потребують складного бібліографічного пошуку.

Інформаційний потенціал образотворчих видань зумовлений не лише специфікою їхнього поліграфічного оформлення, а й системою каталогів і картотек та всього довідково-бібліографічного апарату бібліотеки, який допомагає повніше задовольнити запити споживачів інформації. За допомогою систематичного каталогу бібліотеки та систематичної картотеки статей (СКС) користувачеві інформації з образотворчого мистецтва легко розібратися в рубриках, які відображають літературу з питань загального мистецтвознавства, образотворчого мистецтва, архітектури, скульптури, живопису, графіки, іконопису, декоративно-прикладного мистецтва. Цікавим і позитивним явищем є наявність і активне поповнення рубрики "Інтер'єр. Дизайн" у СКС, саме ця тема найбільше цікавить споживачів інформації з мистецтва.

На особливу увагу заслуговують документи образотворчого мистецтва на електронних носіях, що знаходяться у відділі – CD-ROM диск "Образотворче мистецтво" із серії дисків "Перлини української культури". Матеріал, що пропонується на CD-ROM диску – "Образотворче мистецтво ХХ – початку ХХІ століття" – охоплює творчість біля 500 художників. Матеріал систематизований і за хронологією, і за напрямками, які склалися в мистецтві. Статті мистецтвознавців допоможуть побачити не лише панораму українського образотворчого мистецтва, але й поглянути на нього в контексті розвитку мистецтва у світі на початку третього тисячоліття. Класифікація матеріалу здійснена за наступними предметними рубриками: "Українська ікона", "Сецесія ХХ ст.", "Український класичний авангард", "Мистецтво тоталітарного часу", "Живопис другої половини ХХ ст.", "Нефігуративний живопис", "Нова фігуративність", "Скульптура", "Декоративно-прикладне мистецтво".

2003 року працівники РОУНБ розпочали роботу над створенням електронної бази даних – електронної картотеки статей, яка включає інформацію про поточну літературу, в тому числі з образотворчого мистецтва. На сьогоднішній день картотека носить локальний характер, розміщена за адресою "DB1 – Бібліограф". Загальна кількість бібліографічних записів з мистецтва становить 800, з образотворчого мистецтва – 400. В майбутньому планується приєднати її до світової електронної мережі ІНТЕРНЕТ. Щомісяця працівники відділу обслуговування документами з мистецтва вносять у ЕКС 35-40 карток. Пошук інформації можна здійснювати за предметними рубриками, за персоналіями та за ключовими словами, що найчастіше і застосовується працівниками бібліографічного відділу бібліотеки.

ДБА відділу обслуговування документами з мистецтва відображає фонд ілюстрацій та репродукцій у тематичній картотеці, яка поділяється за рубриками наступним чином: скульптура, графіка, живопис, портрет. Картотека постійно редагується і поповнюється, щомісяця вливається до 50 карток. Бібліографічний опис здійснюється за назвою твору, роком видання, після чого вказується автор, місце розташування.

Фонд відділу обслуговування документами з мистецтва активно поповнюється періодикою, серед шістнадцяти назв поточних часописів та двадцяти дев'яти назв часописів ретроспективного характеру найчастіше використовуються такі: "Образотворче мистецтво", "Народне мистецтво", "Народна творчість та етнографія", "Пам'ятки України: історія та культура", "Галерея", "Художники України", інформаційний бюлетень "Український музей" та ін.

Це лише частина фонду образотворчих видань, але й вона дає змогу зрозуміти, що робота бібліотеки забезпечує інформаційне задоволення користувачів у галузі образотворчого мистецтва в умовах розвитку сучасного інформаційного суспільства.

Використана література

1. Британський музей. Лондон : альбом. – М. : Изобразит. искусство, 1980. – 256 с. ; илюстр.
2. Винер А.В. Материалы и техника монументально-декоративной живописи: Стенная, плафонная и декоративная живопись / А.В.Винер. – М. : Искусство, 1953. – 755 с. ; илюстр.
3. Власов В.Г. Большой энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 8 т. / В.Г. Власов. – СПб. : ЛИТА, 2000.
4. Всеобщая история архитектуры. В 12-ти т. / Под ред. О.Х. Халпахчьяна, Е.Д. Квитницкой, В.В. Павлова, А.М. Прибытковой. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Изд. лит. по строительству, 1970.
5. Всеобщая история искусств. В 6-ти т. / Акад. художеств СССР. Ин-т теории и истории изобразит. искусств; под ред. А.Д. Чегодаева. – М. : Искусство, 1956.
6. Енциклопедія сучасної України. В 5-ти т. // НАН України, Наук. т-во ім. Т. Шевченка, Коорд. бюро енцикл. сучас. України НАН України. – К., 2001.
7. Замкова М.В. Прадо / М.В.Замкова. – М. : Олма-Пресс Образование, 2003. – 128 с. – (Шедевры мировой живописи в вашем доме).
8. Искусство стран и народов мира. Архитектура. Живопись. Скульптура. Графика. Декор. искусство. В 5-ти т. / гл. ред. Б.В. Иогансон. – М. : Сов. энцикл., 1969 – 1981.
9. История искусства зарубежных стран : Средние века и Возрождение : учебник / ин-т живописи, скульптуры и архитектуры им. И.Е. Репина, Акад. художеств СССР ; под ред. Ц.Г. Нессельштраус. – 2-е изд. переработ. и доп. – М. : Изобраз. искусство, 1982. – 664 с. ; илюстр.
10. Історія українського мистецтва. В 6-ти т. / АН УРСР. – К. : Гол. ред. рад. енцикл., 1966-1968.
11. Катерина Білокур = Kateryna Bilokur : фотокнига. – К. : Спалах, 2001. – 127 с.
12. Мелешук І.І. Синтез традиційних та інноваційних форм в пропаганді національної культури та мистецтва. Творча співпраця з митцями Рівненщини / І.І. Мелешук // Регіональна бібліотека в сучасному соціальному контексті : до 60-річчя від дня заснування РДОНБ : зб. ст. і тез доп. наук.-практ. конф. – Рівне : Волинські обереги, 2002. – С. 87-91.
13. Резенталь Ш. Античное и западно-европейское искусство / Ш. Резенталь. – М. ; Л. : Искусство, 1941. – 269 с. ; илюстр.
14. Сисюк О.І. Відділ мистецтв: традиції та творчий пошук // Пріоритети діяльності Рівненської державної обласної бібліотеки : зб. статей з досвіду роботи / О.І.Сисюк / наук. ред. В.П. Ярошук ; ред. Л.Г. Сахнюк. – Рівне Волинські обереги, 2006. – С. 105 – 107.
15. Образотворче мистецтво [Електронний ресурс]. – К., 2002. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : зв., кол.

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 024:004(477)

ТЕХНОЛОГІЧНА МОДЕЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЧИТАЧІВ СУЧАСНОЇ БІБЛІОТЕКИ

О.О.Ісаєнко

За результатами дослідження, яке проводилося 2006-2007 рр. і охопило 4 національні бібліотеки України, 4 державні бібліотеки України, 3 бібліотеки іноземних держав, що розташовані на території України, та 3 бібліотеки провідних вищих навчальних закладів країни державної та недержавної форми власності, і яке стосувалось інноваційних технологічних складових інформаційного обслуговування, в описовій формі пропонується узагальнена технологічна модель інформаційного обслуговування сучасної бібліотеки.

Ключові слова: дистанційне інформаційне обслуговування, електронні науково-інформаційні ресурси (ЕНІР), веб-сайт бібліотеки, бази даних (БД), довідково-пошуковий апарат (ДПА) бібліотеки.